

*

Jedjiga, mooier dan de maan

Een verhaal van de Toearegs in Algerije

Lang geleden leefde er eens een vrouw over wie werd gezegd dat ze zo mooi was als de maan.

Fragment uit *Bloei*, Marita De Sterck, Manteau, 2010. Dit fragment mag uitsluitend voor educatieve doeleinden worden gebruikt en niet verder worden verspreid.

Als het volle maan was, maakte deze vrouw zich nog mooier op dan anders. Dan kamde ze haar gouden haren, trok haar beste kleren en juwelen aan, wandelde de heuvel op, wendde haar stralende gezicht naar de maan en riep: 'Maan, wie van ons beiden is de mooiste?'

De maan strooide haar zilveren licht over de jonge vrouw en glimlachte. 'Jij en ik zijn even mooi. Wie zou mooier zijn dan wij?'

Tevreden ging de vrouw dan weer naar huis.

Maar op een nacht, toen de vrouw weer eens aan de volle maan vroeg: 'Maan, wie van ons beiden is de mooiste?' antwoordde de maan: 'Jij en ik zijn even mooi, maar de dochter die nu in je buik groeit, zal nog oneindig veel mooier zijn dan wij!'

De vrouw schudde het hoofd en stelde haar vraag opnieuw.

Luid en duidelijk herhaalde de volle maan: 'De dochter die nu in je buik groeit, zal nog oneindig veel mooier zijn dan wij!'

Stampvoetend trok de vrouw die nacht naar huis. 'We zullen wel zien!'

Tot negen keer toe vroeg de vrouw hetzelfde en de volle maan antwoordde telkens hetzelfde. De vrouw werd maand na maand ronder én chagrijniger.

Toen haar tijd was gekomen, baarde ze een prachtige dochter, die ze Jedjiga noemden, wat 'mooie bloem' betekent. Haar gouden haren en zachte gezichtje brachten iedereen in verrukking. 'Nooit zagen we een mooier kind. Ze overtreft zelfs haar moeder in schoonheid. Ja, deze dochter is nog mooier dan de maan! En met het uur neemt haar schoonheid toe.'

Dat laatste was niet gelogen. Naarmate het meisje groeide en bloeide, kerfden de dolksteken dieper in het vlees van haar moeder. Duistere gedachten overmeesterden haar: nog even en dat kind wordt vrouw. Dan zuigt zij alle blikken naar zich toe. Niemand zal nog oog hebben voor mij! Ik ben haar liever kwijt dan rijk!

Op een avond zei de moeder tegen haar dochter: 'Jedjiga, je bent nu groot genoeg om me te helpen met een zwaar karwei.

Morgen ga ik een grote deken weven. De buurvrouw zal ook meehelpen. We trekken de heuvels in met steunpalen en wol. Daar hebben we alle ruimte om ongestoord te werken.'

Bij het ochtendgloren vertrokken ze met z'n drieën, gepakt en gezakt. Algauw lag de stad ver achter hen. Op een heuvel bij een diep ravijn zei de moeder tegen haar dochter: 'Jedjiga, de buurvrouw en ik houden elk een paal vast, jij moet met het kluwen wol tussen ons heen en weer lopen en het telkens om de paal winden tot we een grote deken hebben geweven.'

Jedjiga liep heen en weer met het zware kluwen wol.

'Sneller,' riep haar moeder, 'veel sneller!'

Toen het meisje uitgeput raakte, liet ze het kluwen vallen. Het rolde de heuvel af, het ravijn in.

'Erachteraan!' riep haar moeder. 'Erachteraan!'

Jedjiga rende wat ze kon, tussen rotsblokken en struiken. Zo gauw ze diep in het ravijn was, knipte haar moeder de woldraad door. De twee vrouwen keerden terug en vertelden aan iedereen dat Jedjiga door een wild beest was opgegeten.

Toen Jedjiga het kluwen eindelijk te pakken kreeg, probeerde ze op haar schreden terug te keren door de draad te volgen, maar plots hield ze een los eindje in haar handen. Hoe kon ze nu de weg terugvinden?

Jedjiga dwaalde door het ravijn. Doornstruiken scheurden haar kleren en schramden haar armen en benen tot bloedens toe. Bij de rand van een bos zag ze tussen het struikgewas de ingang van een grot. Jedjiga liep de grot in. Toen haar ogen aan de schemering gewend waren, zag ze een enorme slang liggen, opgerold als een reusachtige armband. Jedjiga gilde. De slang opende zijn ogen, die schitterden als edelstenen, en bekeek het meisje van kop tot teen. Haar kleren waren gescheurd, haar armen en benen zaten vol bloedige schrammen, haar ogen blonken en haar wangen bloosden van het rennen. Nooit eerder had de slang zo veel schoonheid gezien.

'Vrees niet, mooi meisje,' sprak de slang. 'Hoe kom je hier terecht?'

‘Mijn moeder vroeg me om op de heuvel met een kluwen wol heen en weer te lopen. Ik liet het kluwen vallen, verdwaalde in het ravijn en zag deze grot.’

‘Arm meisje!’ De slang ontrolde zich en kronkelde naar haar toe. Jedjiga wou weglopen, maar ze kon geen stap verzetten. Met zorg waste de slang het gezicht, de armen en de benen van het meisje. Hij gaf Jedjiga een graankoek te eten en geitenmelk te drinken. Hij maakte een zacht bed voor haar en wenste haar welterusten. Jedjiga at en dronk en viel in een diepe slaap.

Terwijl het meisje sliep, ging de slang naar buiten. Hij ving een patrijs, plukte bessen en eetbare planten, keerde terug naar de grot, legde een vuur aan en roosterde het eten voor het meisje. Toen ze haar ogen opende, vroeg hij: ‘Hoe heet je? Waar kom je vandaan? Zeg me de naam van je ouders.’

‘Ik heet Jedjiga. Maar hoe mijn ouders heten en wat de naam van hun dorp is, weet ik niet meer.’ Hoe Jedjiga ook peinsde, ze kon het zich niet meer herinneren.

Ook de slang dacht na. Hij had niemand gezien of gehoord die naar het meisje zocht. Zou het kunnen dat ze aan haar lot was overgelaten?

‘Ik zal voor je zorgen, als was je mijn eigen kind,’ beloofde de slang. ‘Ik zal tegelijk je moeder en je vader zijn. Maar je moet me één ding beloven: je moet altijd, dag en nacht, in deze grot blijven. We bevinden ons in het rijk van de wilde dieren. Hier wordt iedereen rauw verslonden. Het is te gevaarlijk voor een meisje om hier rond te dwalen!’

Jedjiga beloofde om in de grot te blijven. De slang zorgde voor haar. Hij voerde haar bessen, fruit, graanakoeken en geitenmelk, als was hij haar moeder. Hij leerde haar vele dingen, als was hij haar vader. Hij verwende haar, als was hij haar grootmoeder én grootvader. Jedjiga werd niet alleen met de dag mooier, maar ook sterker, slimmer en nieuwsgieriger.

Zolang Jedjiga een kind was, was ze best tevreden met haar leven in de grot. Maar toen ze een jonge vrouw was geworden, wilde ze meer van de wereld zien. Ze verveelde zich en begon stiekem uit-

stapjes te maken als de slang op pad was. In het begin bleef ze dicht bij de grot, maar na een tijd ging ze alsmaar verder. Elk wild dier dat het op haar gemunt had, was ze te slim af. En ze zorgde er altijd voor dat ze weer thuis was voordat de slang terugkeerde.

Op een dag zag een herder die een verloren schaap zocht de jonge vrouw lopen. Verrukt bleef hij staan kijken tot hij haar uit het oog verloor. Terug in het dorp vertelde hij: ‘Nooit heb ik een mooiere vrouw gezien. Ja, ze is nog mooier dan de maan! En ze is ook nog slim en dapper!’

Toen dit de prins van het land ter ore kwam, smeekte hij de herder om hem de plek te wijzen waar hij die bijzondere jonge vrouw had gezien.

De herder nam de prins mee en wees hem de grot. Zo mooi was de vrouw die uit de grot tevoorschijn kwam, dat de prins zich afvroeg of ze wel sterfelijk was. Toen hij zag dat ze een bes in haar mond stak en kauwde zoals elke mens dat deed, sprak hij haar aan.

‘Wie ben je? In welk dorp ben je opgegroeid? Hoe heten je ouders?’

‘Ik ben de dochter van de slang, hij is mijn moeder én mijn vader,’ antwoordde de jonge vrouw. ‘Hij heeft me verzorgd en me alles geleerd. Hier in deze grot ben ik opgegroeid. Ik heb hem beloofd dat ik nooit naar buiten zal gaan. Wilt u hem nooit vertellen dat ik toch buiten kom?’

Dat beloofde de prins. En hoe meer ze met elkaar praatten, hoe verliefder hij werd op deze jonge vrouw, die zo mooi, sterk, slim en dapper was.

Terug in het paleis smeekte de prins zijn vader: ‘Laat me trouwen met de dochter van de slang!’

De koning was verontwaardigd. ‘Mijn zoon trouwt niet met de dochter van een slang!’

Zo droevig werd de prins dat hij er ziek van werd. Dag na dag ging hij er slechter uitzien.

Bezorgd vroeg de koning: ‘Zoon, als er ook maar iets is wat je kan genezen, zeg het me dan!’

‘Vader, laat me toch trouwen met de dochter van de slang!’ smeekte de prins. ‘Dan ben ik op slag genezen!’

Omdat de prins alsmear zieker werd, gaf de koning uiteindelijk toe. Hij liet zich door de herder naar de grot brengen, ging naar binnen en vroeg aan de slang: ‘Zou mijn zoon met uw dochter mogen trouwen?’

De slang antwoordde: ‘Mijn dochter is me dierbaarder dan mijn eigen leven. Als zij met uw zoon wil trouwen en als uw zoon belooft om even goed voor haar te zorgen als ik tot nu toe heb gedaan, dan mag hij met haar trouwen.’

Jedjiga knikte toen haar werd gevraagd of ze met de prins zou trouwen.

Toen de koning vroeg of hij de slang met een geschenk kon verblijden, zei de slang: ‘Een zak vol bloed mag je me geven.’

In tranen namen de slang en Jedjiga afscheid van elkaar. ‘Dochter,’ zei de slang, ‘het ga je goed. Beloof me één ding: kijk vooruit en keer nooit terug! Nu is je plaats bij je man, niet meer bij je vader!’

De koning liet Jedjiga op een witte kameel plaatsnemen en liet de slang zijn geschenk bezorgen. Maar nauwelijks had de witte kameel tien passen gezet of Jedjiga schrok. ‘Mijn mooie kam ligt nog in de grot!’

Voordat de koning haar kon tegenhouden, was Jedjiga de grot weer in gerend. Tot haar verbijstering zag ze hoe de slang zich als een wild beest te goed deed aan het verse bloed.

Met een kop die rood was van bloed en schaamte, keek de slang op. ‘Dochter, had ik je niet gevraagd om niet terug te keren?’ verzuchtte hij. ‘Je zult nog spijt krijgen van je ongehoorzaamheid!’

Verschrikt vluchtte Jedjiga de grot uit.

Met de koning trok Jedjiga naar de bewoonde wereld, waar ze met de prins trouwde. De prins zorgde voor haar, nog beter dan de slang had gedaan. En zij zorgde voor hem. Met de dag bleide hun liefde verder open. Tot grote vreugde van de prins, de hele koninklijke familie en alle onderdanen groeide er al gauw een kind in haar schoot.

Jedjiga baarde een prachtige zoon met gouden haren. Veertig dagen bleef ze elk uur van de dag en de nacht bij haar zoon, en op de eenenveertigste dag gunde ze zich een uitstapje buiten de muren van haar kamer. Maar hoe kort haar uitstapje ook was, bij haar terugkomst vond ze de wieg leeg. Ze doorzocht het hele paleis, de hele stad ... Iedereen zocht mee, maar niemand kon het kindje vinden.

De koningin riep haar zoon bij zich. ‘Wat als je vrouw, de dochter van de slang, haar kind heeft verslonden?’

De prins riep uit: ‘Dat zou Jedjiga nooit doen!’

‘Ze is zonder kind, trouw met een ander!’ zei de koningin.

Maar de prins antwoordde: ‘Ik hou van mijn vrouw om wie ze is, en niet alleen om de kinderen die ze me baart.’ En hij troostte zijn wanhopige vrouw.

Tot grote vreugde van de prins, de hele koninklijke familie en alle onderdanen groeide er al gauw een nieuw kind in haar schoot. Jedjiga baarde weer een prachtige zoon met gouden haren. Veertig dagen bleef ze elk uur van de dag en de nacht bij haar zoon, en op de eenenveertigste dag gunde ze zich een uitstapje buiten de muren van haar kamer. Maar hoe kort haar uitstapje ook was, bij haar terugkomst vond ze de wieg weer leeg. Ze doorzochten het hele paleis, de hele stad, maar niemand kon het kindje vinden.

De koningin riep haar zoon weer bij zich: ‘Nu is het toch zeker dat je vrouw, de dochter van de slang, haar kinderen heeft verslonden?’

De prins riep uit: ‘Dat zou Jedjiga nooit doen!’

‘Ze is zonder kind, trouw met een ander!’ zei de koningin.

Maar de prins antwoordde: ‘Ik hou van mijn vrouw om wie ze is, en niet alleen om de kinderen die ze me baart.’ En hij troostte zijn wanhopige vrouw.

Al gauw groeide er weer een kind in haar schoot. Jedjiga baarde opnieuw een prachtige zoon met gouden haren. Weer vond ze de wieg leeg en ook haar derde kind bleek onvindbaar.

Weer werd aan de prins gevraagd om haar te verstoten, opnieuw weigerde hij.

Tot zeven keer toe verdween er een kind van Jedjiga en haar prins.

Nu fluisterde iedereen: 'De dochter van de slang heeft haar zeven kinderen verslonden!'

Maar de prins bleef van Jedjiga houden.

Toen vroeg Jedjiga aan haar gemaal: 'Laten we samen naar mijn vader reizen. Ik moet steeds vaker aan hem denken en aan het moment waarop ik mijn belofte heb verbroken en hem zo diep heb beschaamd! Veel te lang heb ik gewacht om terug te keren en hem te vertellen hoe erg me dat spijt.'

Ze reisden door het ravijn tot bij de grot. Daar stond een oude man, omringd door zes prachtige jongens met gouden haren. In zijn armen hield de oude man een zuigeling, met gouden dons op zijn hoofdje.

Jedjiga vroeg aan de oude man: 'Meneer, heeft u soms de grote slang gezien die in deze grot woont?'

'Waarvoor hebben jullie hem nodig?' vroeg de oude man.

'Ik zoek hem om hem mijn verontschuldigen aan te bieden,' zei Jedjiga. 'Dat had ik al lang geleden moeten doen.'

'De slang die in de grot woonde, dat was ik,' zei de oude man. 'Als jonge man had ik ooit op een donkere nacht op een slang getrapt. Die slang had me vervloekt en in een slang omgetoverd. Ik werd een beest dat rauw vlees vrat en bloed dronk, de mensen ontvluchtte en in een grot woonde. Nu ben ik weer vrij omdat de slang die me heeft vervloekt gestorven is. Ik aanvaard je verontschuldigen, dochter. Al die jaren heb ik gewacht tot je terug zou keren om het goed te maken. Elk jaar heb ik een kind van je meegenomen, in de hoop dat je naar me toe zou komen. Ik heb ze verzorgd als waren ze de mijne. Maar nu sta je hier, eindelijk!'

De oude man gaf het jongste kind aan Jedjiga. 'Neem je zeven zonen mee en leef gelukkig met je prins. Wat er ook werd verteld, je prins bleef in jou geloven, hij heeft voor je gezorgd, veel beter nog dan ik het heb gedaan.'